

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ปฏิสัมพันธ์ทางวาทะระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ความหมายของปฏิสัมพันธ์

ประโยชน์ของการสังเกตปฏิสัมพันธ์

เครื่องมือการสังเกตปฏิสัมพันธ์

ปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ความหมายของปฏิสัมพันธ์

เจ คัมบลิว ธิบัท และเฮซ เฮซ เคลลีย์ (J. W. Thibaut and H. H. Kelley 1959: 1) อธิบายความหมายของปฏิสัมพันธ์ว่า "ปฏิสัมพันธ์หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดออกมา ซึ่งจะมีผลต่อการแสดง พฤติกรรมของอีกคนหนึ่ง พฤติกรรมที่แสดงออกนี้ อาจเป็นการสื่อสารที่ใช้คำพูดหรือ การกระทำก็ได้"

จี เทอร์รี เพจ และ เจ บี โทมัส (G. Terry Page and J. B. Thomas 1977: 179) กล่าวว่า "ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง อิทธิพลระหว่างบุคคลหรือ กลุ่มที่มีผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยเน้นถึงอิทธิพลเฉพาะทางอารมณ์และสังคมเท่านั้น"

เจมส์ วัตสัน และ แอน ฮิล (James Watson and Anne Hill 1984: 88) ได้กล่าวถึง ความหมายของปฏิสัมพันธ์ว่า เป็นการกระทำหรือการสื่อสารต่อกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือระหว่างกลุ่มสังคมตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป โดยการกระทำหรือการสื่อสารนั้นอาจเป็นพฤติกรรมที่ใช้วาจาหรือพฤติกรรมที่ไม่ใช้ วาจาก็ได้

จากคำจำกัดความดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความสัมพันธ์กันและกันแสดงพฤติกรรมที่จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรม ของกันและกัน พฤติกรรมดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นการสื่อสารทางวาจาหรือการกระทำก็ได้

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

จากคำจำกัดความของปฏิสัมพันธ์ จะเห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งจะมี ผลกระทบต่อพฤติกรรมของอีกบุคคลหนึ่ง ในการเรียนการสอนก็เช่นกัน พฤติกรรม ต่าง ๆ ของครูและนักเรียนจะมีผลกระทบให้เกิดพฤติกรรมอื่น ๆ ทำให้เกิดเป็น กระบวนการเรียนการสอนขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้อง เรียนจึงเท่าเทียมเป็นการวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้จึงมี ผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนไว้มากมาย พอสรุปได้ ดังนี้

พันทิพา อุทัยสุข (2523: 209) เสนอความเห็นว่าการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนจะช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนของตนดีขึ้น ได้รับความต้องการและข้อบกพร่องของนักเรียน ในขณะที่เดียวกันจะทำให้ให้นักเรียนมีความรู้สึกใกล้ชิดครูและเพื่อน ๆ กล่าวถึงความรู้สึก กล่าวซักถามเมื่อไม่เข้าใจ และทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนการสอน

ขรรค์ศักดิ์ มีอิสระ (2526: 62) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนว่า วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ คือ ใช้การสังเกตพฤติกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนในชั้นนั้น ๆ

โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2527: 20) เสนอความเห็นว่าการวิเคราะห์พฤติกรรมอาจจะเป็นส่วนที่จะช่วยให้ครูพัฒนาคนให้มีสภาวะที่มีค่ายิ่งขึ้นได้

เนค เอ ฟลันเดอร์ส (Ned A. Flanders 1970: 1) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนว่า การวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในห้องเรียนและพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปประกอบในการพิจารณาลักษณะการเรียนการสอนตลอดจนการพัฒนาและควบคุมพฤติกรรมการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

ลีโอน่า จี ไบเลีย (Leona G. Bailey 1977: 641) เสนอความคิดเห็นว่า วิธีที่เที่ยงตรงในการประเมินผลการเรียนการสอนวิธีหนึ่งก็คือ การสังเกตห้องเรียนโดยตรง และวิธีสังเกตห้องเรียนโดยตรงที่ใช้กันมากที่สุดคือ การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์

สตีเฟน เจ เกส (Stephen J. Gaies 1983: 210) ได้กล่าวสรุปถึงงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมในห้องเรียนภาษาที่สองว่า งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า การสังเกตกระบวนการในห้องเรียนโดยตรงนั้นจะป้องกันไม่ให้เกิดการเข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะที่แท้จริงของประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาที่สองที่ผู้เรียนได้รับ

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่า การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะช่วยให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนทำให้สามารถ

ปรับปรุงการเรียนการสอนได้ตรงกับจุดที่ยังบกพร่องอยู่โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้นำ
 ดังนั้นการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์จึงมีประโยชน์แก่ ครู นักศึกษาครู นักการศึกษา และ
 ศึกษานิเทศก์ ตลอดจนนักวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา ที่มุ่งมันจะปรับปรุงการเรียนการสอน
 ให้ดีขึ้น และผู้ที่จะได้รับประโยชน์มากที่สุดก็คือ ผู้เรียน เพราะครูได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับ
 ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมทำให้นักเรียนเรียนด้วยความ
 กระตือรือร้นและเข้าใจยิ่งขึ้น

ในการสังเกตปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนนั้น นิยมสังเกตเฉพาะปฏิสัมพันธ์ทาง
 วาจา เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างมีความน่าเชื่อถือได้มากกว่าพฤติกรรม
 ที่ไม่ใช่วาจา (Saowalak Suapechra 1980: 68) และปฏิสัมพันธ์ส่วนใหญ่ใน
 ห้องเรียนจะเป็นปฏิสัมพันธ์ทางวาจา กล่าวคือ เวลาสองในสามของเวลาทั้งหมดใน
 ชั้นเรียนจะเป็นการพูดของครูและนักเรียน (Sara Delamont 1976 : 95)

เครื่องมือการสังเกตปฏิสัมพันธ์

เนื่องจากการสังเกตปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
 ดังนั้น จึงมีผู้คิดเครื่องมือ เพื่อใช้ในการสังเกตปฏิสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก แต่วิธีวิเคราะห์
 ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ ระบบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของฟแลนเดอร์ส (Flanders'
 Interaction Analysis Categories - FIAC) ระบบนี้ใช้ตัวเลขตั้งแต่ 1 - 10
 เป็นรหัสแทนพฤติกรรมต่าง ๆ การบันทึกพฤติกรรมจะบันทึกเป็นรหัสทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง
 พฤติกรรม แต่ถ้าพฤติกรรมเกิดต่อเนื่องกันก็จะบันทึกพฤติกรรมนั้นซ้ำทุก 3 วินาที

ตัวอย่าง รหัสและพฤติกรรม ได้แก่

รหัส	พฤติกรรม
1 หมายถึง	ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
2 หมายถึง	ครูพูดชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจนักเรียน

(Ned. A. Flanders 1970: 34)

ระบบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแพลน คอร์ดส์ เป็นระบบการวิเคราะห์ที่ใช้กับการเรียนการสอนโดยทั่วไป ส่วนระบบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนี้มีผู้สนใจสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ไว้หลายแบบ ก็จะนำมากล่าวถึงต่อไปนี้

กิลเบิร์ต เอ. จาร์วิส (Gilbert A. Jarvis 1968: 337) ได้เสนอวิธีวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยใช้ตัวอักษร ตัวเลข และเครื่องหมาย เป็นรหัสแทนพฤติกรรมต่าง ๆ ใช้ตัวอักษรแทนพฤติกรรมครู ใช้ตัวเลขแทนพฤติกรรมนักเรียน และใช้เครื่องหมายแทนความเงี้ยวหรือสับสน การบันทึกพฤติกรรมจะบันทึกเป็นรหัส ส่วนช่วงเวลาในการบันทึกพฤติกรรมนั้นแล้วแต่กำหนด เช่น บันทึกพฤติกรรมทุก ๆ 10 วินาที หรือ 15 วินาที

ตัวอย่างรหัส และพฤติกรรม ได้แก่

รหัส	พฤติกรรม
A	หมายถึง ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการกระตุ้นให้นักเรียนโต้ตอบ
1	หมายถึง นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศให้ครูหรือเพื่อนตอบ
+	หมายถึง ความเงี้ยวหรือทมิฬภาษาแม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษา

เจอทรูด มอสโกวิทซ์ (Gertrude Moskowitz 1976: 140-141) ได้พัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแพลน คอร์ดส์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ให้ชื่อเครื่องมือว่า ระบบ FLint (Foreign Language interaction) ใช้ตัวเลขและตัวอักษรเป็นรหัสแทนพฤติกรรมต่าง ๆ จะใช้เลข 1 ถึง 12 บันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียน ในกรณีที่พฤติกรรมไม่มีพฤติกรรมย่อย ก็จะใช้ทั้งตัวเลขและตัวอักษร เป็นรหัสแทนพฤติกรรมย่อย ในการบันทึก

พฤติกรรม จะบันทึกห้ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ถ้าพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็จะมีบันทึกพฤติกรรมนั้นซ้ำทุก 3 วินาที

ตัวอย่างรหัสและพฤติกรรม ใต้แก่

รหัส	พฤติกรรม
1	หมายถึง ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียนในลักษณะเห็นอกเห็นใจ
2	หมายถึง ครูชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจนักเรียน
2a	หมายถึง ครูทุกคน

เอมี ซูย บิค เมย์ (Amy Tsui Bik May 1985: 11) ได้สร้างแบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศขึ้น ให้ชื่อเครื่องมือว่า "The Seventeen-Category System" ใช้ตัวเลขและตัวอักษรแทนพฤติกรรมต่าง ๆ โดยที่ตัวเลขแทนพฤติกรรมหลัก ใช้ตัวเลขและตัวอักษร หรือตัวอักษรและตัวอักษรแทนพฤติกรรมย่อย

ตัวอย่างรหัสและพฤติกรรม ใต้แก่

รหัส	พฤติกรรม
1	หมายถึง ครูถามคำถาม
A	หมายถึง ครูถามคำถามเพื่อให้แสดงออก
A.a	หมายถึง ครูถามคำถามเกี่ยวกับความเป็นจริง
A.b	หมายถึง ครูถามคำถามที่ตอบ ใช่หรือไม่ใช่

(รายละเอียดของเครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทุก เครื่องมือแสดงไว้ในภาคผนวก ข)

ปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

อัจฉรา ประไพตระกูล (2521: 26) ได้กล่าวถึงวิธีสอนที่นักการศึกษาสนใจอยู่ในขณะนี้ว่า เป็นวิธีการสอนที่พยายามจะลดบทบาทในการพูดของครูให้น้อยลง

เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า วิธีหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน มีความปรารถนาที่จะร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยากแสดงความคิดเห็น ซักถามหรือร่วมอภิปราย ก็คือ การได้รับรางวัลหรือการเสริมกำลังใจในทางบวกจากครู ครูจึงควรมหาโอกาสฝึกฝนวิธีเสริมกำลังใจที่ถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นการเสริมกำลังใจด้วยคำ ท้าทาย หรือสิ่งของ เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู

ซาร์จัสต์ หมิ่นจักร (2523: 18-22) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูสร้างบรรยากาศให้นักเรียนร่วมมือกันในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. ถ้าครูจัดให้มีการแข่งขัน ควรตั้งรางวัลไว้ เพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น

3. ครูควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียน การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหมายถึง การยอมรับทั้งความคิดเห็นของนักเรียน การจับทบทวนและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้วิธีสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีส่วนช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีและความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนมีความวิตกกังวลน้อยลง และสามารถทุ่มเทความสนใจแก่บทเรียนได้เต็มที่

ละออง จันทร์เจริญ (2526: 102-108) ได้เสนอให้จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสอนกันเองซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียน การสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมกันนี้ได้อ้างถึงคำกล่าวของอลัน การ์ทเนอร์และคณะ

(Alan Gartner and others 1971 อ้างถึงในละออง จันทร์เจริญ 2526: 102)

ที่กล่าวว่า "นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากผู้อื่น และจะเรียนรู้มากยิ่งขึ้นด้วยการสอนผู้อื่น" ข้อเสนอนี้ตรงกับความคิดเห็นของ กุทัย เพชรขวัญ (2528: 23-26)

ซึ่งเสนอความเห็นว่ เนื่องจากปัจจุบันผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ถ้าผู้เรียนยังไม่บรรลุจุดประสงค์ ผู้สอนก็ต้องสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์นั้น ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วครูอาจไม่สามารถปฏิบัติดังกล่าวดีทั่วถึง วิธีที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ก็คือ การให้นักเรียนสอนกันเอง วิธีนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่เป็น "นักเรียน" และผู้เรียนที่เป็น "ครู" กล่าวคือ ผู้เรียนที่เป็นนักเรียนอาจจะเข้าใจได้ดีขึ้นเพราะภาษาที่ใช้นั้นสื่อสารกันได้ดีเพราะผู้พูดและผู้ฟังอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ส่วนผู้เรียนที่เป็นครูก็จะเข้าใจเรื่องที่เรียนดีขึ้น เพราะได้ถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีออกมาโดยใช้ภาษาของตนเอง จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า การให้นักเรียนสอนกันเองสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

บัวร์ง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527: 259-260) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ว่า จะมีแนวโน้มให้นักเรียนทำงานเป็นรูปโครงการหรือกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ และรายบุคคล ครูไม่ใช่ผู้บอกหรือผู้ฟัง แต่เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ มีการจัดกิจกรรมที่นักเรียนต้องเคลื่อนไหวไปมาอยู่เสมอ โอกาสที่จะนั่งอยู่ที่โต๊ะเรียนมีน้อย

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2528: 13-14) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของทักษะของครูที่มีสัมพันธ์กับการเรียนรู้ พอสรุปได้ดังนี้

1. มีความกระตือรือร้น พยายามรักษาของห้องเรียนให้สนุกสนาน
2. เน้นในเรื่องงาน (Task Orientation) เพื่อให้นักเรียนทำอย่างแข็งขัน
3. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน มีความยุติธรรมและเปิดเผย
4. ใช้คำถามที่น่าสนใจ ใช้คำถามในระดับสูงขึ้นไป เพื่อให้นักเรียนคิดและมีความตื่นเต้นในการเรียน

ซารา เดลามอนท์ (Sara Delamont 1976: 15) กล่าวถึง การพิจารณาผลจากกา วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ว่า จะคู่ที่อัสสภาพและการควบคุม กล่าวคือ พิจารณาครูจากขอบเขตของกาที่นักเรียนได้พูดอย่างเสรี นักเรียนมีเสรีภาพ

มากก็ถือว่าครูนั้นสอนดี ครูอเมริกันที่จะใช้วิธีทบทวนอ้อมมากกว่าวิธีทบทวนตรง มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่การใช้อำนาจ

แอนดรูว์ ปีเตอร์ ลิทเทิลจอห์น (Andrew Peter Littlejohn)
1983: 595) กล่าวว่า การเรียนที่ศึกษาร่วมกันเป็นศูนย์กลางอย่างเต็มที่นั้น วิธีหนึ่ง
คือ ให้อุบายเรียนได้มีส่วนควบคุมในสิ่งที่เขาจะเรียน ด้วยการให้นักเรียนได้เสนอความคิด
เห็นในการจัดการรายวิชา โดยครูจะเป็นผู้แนะนำการเรียนรู้อะไรและเป็นแหล่งความรู้เมื่อ
นักเรียนไม่เข้าใจหรือมีข้อผิดพลาด วิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจมากขึ้น มี
ทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้น และมีการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดเหล่านี้ จะเห็นว่าการเรียนการสอนในปัจจุบัน เน้นที่ผู้เรียน
เป็นสำคัญ กล่าวคือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสม ที่ควรที่จะเกิด
ขึ้นในห้องเรียน ก็คือ นักเรียนมีพฤติกรรมมากกว่าครู ครูจะมีบทบาทในการพูดไม่ว่า
จะเป็นการบรรยายหรือการออกคำสั่งน้อยลง แต่ใช้คำพูดที่เสริมสร้างบรรยากาศใน
การเรียนการสอนที่ดี เช่น พูดเสริมกำลังใจ ตั้งคำถามที่น่าสนใจให้มากขึ้น นักเรียน
จะมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นผู้สังเกตการณ์หรือให้ความ
ช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อจำเป็น

ที่กล่าวมานี้เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป ส่วน
ปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น มีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

พยอม ขรรณบุตร (2523: 66) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษา
ต่างประเทศในปัจจุบันว่า เป็นแนวการสอนที่ไม่ยอมรับการเรียนการสอนซึ่งมีครูเป็น
ศูนย์กลางและเป็นผู้มีบทบาทแต่ผู้เดียว แต่จะเป็นแนวการสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
และเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมฝึกทักษะต่าง ๆ และจะ
เรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีครูคอยเป็นที่เสี่ยว

สุโร พงษ์ทองเจริญ (2523: 28) ได้เสนอความเห็นว่าการเรียน
การสอนจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับบรรยากาศในห้องเรียน การเรียนการสอนจะต้อง
อาศัยกิจกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความสนใจของทั้งผู้เรียนและผู้สอน การจะทำให้

เกิดบรรยากาศเช่นนี้ ครูควรสนับสนุนและให้กำลังใจผู้เรียนอย่างเหมาะสม ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจของผู้เรียนโดยการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรม โดยทั่วถึง

ออเครา แอล ไรท์ (Audrey L. Wright 1975: 337-339) ได้เสนอเทคนิคในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พอสรุปได้ดังนี้

1. ครูควรพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษมากที่สุด

2. ครูควรให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดมากที่สุด ตามกฎทั่ว ๆ ไป ครูควรพูดเพียงร้อยละ 25 และให้นักเรียนพูดร้อยละ 75 ของเวลาในการพูดทั้งหมดในชั้นเรียน ครูทำตัวเหมือนวาทยากรของวงดนตรี ไม่ใช่เป็นผู้เล่นดนตรีด้วยตนเอง

3. ครูควรฝึกให้นักเรียนถามเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนักเรียนจะได้ตอบคำถามแล้ว ควรให้ผู้เรียนเป็นผู้ถามคำถามด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพูดในชั้นเรียนได้มากขึ้น โดยให้ฝึกถามคำถามหลาย ๆ รูปแบบ

4. ครูควรให้กำลังใจผู้เรียน เช่น ให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนตอบถูกต้องซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจยิ่งขึ้น ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเต็มไปด้วยความสนุกสนาน

เนื่องจากแนวการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันนิยมใช้วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อสรุปและข้อคิดเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวดังกล่าวในด้านที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน พอสรุปได้ดังนี้

วาสนา โกวิทยา (2525: 81) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารว่า แนวการสอนนี้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นที่กิจกรรมภาษาโดยถือว่า กิจกรรมทางภาษาเป็นหัวใจของการดำเนินการเรียนการสอน เน้นกิจกรรมนักเรียนมากกว่ากิจกรรมครู นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและได้ฝึกใช้ความคิด สติปัญญา ฝึกให้มีความกล้า

ในการใช้ภาษา นักเรียนเรียนจากกิจกรรมและสื่อการเรียนต่าง ๆ โดยมีครูเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก แนะนำให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น" ส่วนใหญ่แล้ว นักเรียนเรียนรู้โดยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ โดยทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือทำงานตามลำพัง ซึ่งการทำงานร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบนับ เป็นการพัฒนาเอกลักษณ์ ซึ่งตรงกับเป้าหมายของการศึกษาที่มุ่ง "พัฒนาคน" ไม่ใช่ "สอนหนังสือ"

พัชรี ชินธรรมิคร (2526: 49-51) ได้เสนอแนะให้จัดการเรียนการสอนวิชาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร โดยควรให้ทำกิจกรรมกลุ่มทั้งที่เป็นคู่และเป็นกลุ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน โดยให้เหตุผลในการนำกิจกรรมกลุ่มเข้ามาใช้ในห้องเรียนว่า การทำกิจกรรมกลุ่มจะเปิดโอกาสให้ทุกคนในชั้นเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ฝึกให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพในการปฏิบัติงานจริงที่ค่อนข้างทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้ภาษาในแง่มุมและสภาพที่เป็นจริง พร้อมทั้งยังทำให้ผู้สอนมีเวลาในการประเมินผล การแสดงออก (Performance) ของนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือนักเรียนที่ยังมีข้อบกพร่องเพราะครูจะมีเวลาที่ จะเดินดูและสังเกตนักเรียนขณะที่ผู้เรียนกำลังทำงานกลุ่มทำให้สามารถแก้ปัญหา เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนยิ่งขึ้น

วิสาข์ จิตวิตร (2528: 47) เสนอความเห็นว่าการกิจกรรมที่ดีที่สุดที่จะให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมคือ การเล่นบทบาทสมมุติ (Role - Playing) เพราะนักเรียนสามารถสวมบทบาทต่าง ๆ ที่นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เช่น การเป็นพ่อค้ากับลูกค้า เป็นต้น

แมรี ฟินอคเชียโร และไมเคิล โบนโนโม (Mary Finochiaro and Michael Bonomo 1973: 24-25) เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. จัดบทเรียนแต่ละบทใหม่ทั้งการฝึกให้เป็นนิสัยและการฝึกให้ใช้ภาษาอย่างมีความหมายโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกพร้อมกันทั้งชั้น เป็นรายกลุ่ม เป็นคู่ และเป็นรายบุคคล
2. ควรใช้ภาษาแม่ให้น้อยที่สุด ควรใช้เมื่อเห็นว่าจะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดีขึ้น
3. เตรียมบทเรียนใหม่หลายลักษณะ เช่น บทสนทนา บทความ เป็น การเสริมเนื้อหาบทเรียน และช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารหลาย ๆ ด้าน

คริสทีนา แบริท พอลสตัน และโฮวาร์ด อาร์ ซีเลคแมน (Christina Bratt Paulston and Howard R. Selekman 1976: 248-254) เสนอแนะให้ครู สร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้สื่อสารอย่างมีความหมายกับเพื่อน ๆ ในสถานการณ์ที่เขาสนุกสนาน แยกคนที่จะสื่อสารได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะทางภาษาก่อนแล้วนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ในการสื่อสาร ซึ่งจากการศึกษาของซานดรา ซาวิญนอน (Sandra Savignon 1972 quoted in Christina Bratt Paulston and Howard R. Selekman 1976: 249) พบว่า ผู้เรียนจะอดทนที่จะเรียนรู้รูปแบบภาษาถ้าเขารู้ว่าในไม่ช้าเขาจะได้นำรูปแบบที่เรียนไปใช้ได้จริง อย่างไรก็ตาม ก่อนจะนำรูปแบบภาษาที่เรียนไปใช้ได้จริงนั้น จำเป็นต้องมีการฝึกทักษะทางภาษาคงมีขั้นตอนในการฝึกดังนี้

1. การฝึกแบบกลไก (Mechanical Drills) เป็นการฝึกที่มีการควบคุมการตอบสนองโดยสิ้นเชิง ผู้เรียนฝึกได้โดยไม่ต้องเข้าใจความหมาย การฝึกแบบนี้จำเป็นสำหรับผู้เรียนในระดับเริ่มต้นและระดับกลางเพราะจะทำให้จำรูปแบบภาษาได้ เช่น

ครู : Carlos is studying.

นักเรียน : What is Carlos studying ?

ครู : Bill is eating.

นักเรียน : What is Bill eating ?

2. การฝึกแบบมีความหมาย (Meaningful Drills) ผู้เรียน
ต้องเข้าใจโครงสร้างและความหมายของสิ่งที่พูด ยังมีการควบคุมการทอบสนอง
แต่ทอบสนองได้หลายแบบโดยนักเรียนมีข้อมูลที่จำเป็นในการทอบสนองแล้ว การถาม
ทอบเกี่ยวกับเรื่องทีอ่านอยู่ในการฝึกประเภทนี้ เช่น

- ครู : Someone is eating.
นักเรียนคนที่ 1 : Who is eating ?
นักเรียนคนที่ 2 : Bill is eating.
นักเรียนคนที่ 1 : What is Bill eating ?
นักเรียนคนที่ 2 : Bill is eating an apple.

3. การฝึกแบบสื่อสาร (Communicative Drills) ผู้เรียนจะทอบ
โดยใช้ข้อมูลใหม่มักจะบอเกี่ยวกับตนเองว่าคิดหรือทำอะไรอยู่ โดยครูไม่สามารถจะ
คาดคะเนคำทอบได้ ซึ่งการฝึกแบบนี้จะใช้เวลาในการฝึกนาน เช่น

- ครู : How many brothers and sisters have
you ?
นักเรียนคนที่ 1 : I have two brothers and a sister.
นักเรียนคนที่ 2 : I'm the only child

4. ชั้นกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ (Interaction Activities) เป็นชั้น
ที่สำคัญที่สุด เป็นการใชภาษายังอติโนมิติ กิจกรรมนี้ค่อนข้างจะเอ็ดกะโร เพราะ
นักเรียนพยายามทีจะสื่อสารกันให้ได้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสื่อสารโดยใช้ทั้งคำพูด
พาทาง หรือรูปภาพ ถ้าเป็นการใช้ภาษาควรให้นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศ มักจะ
จัดเป็นกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจากการวิจัยของคริสตีนา แบริท พอลสตัน และโฮวาร์ด อาร์
ซีเลคแมน (Christina Bratt Paulston and Howard R. Selekman

1976: 254) พบว่า การนำกิจกรรมสื่อสารไปใช้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาอิตู พบว่า
ผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงคือ จะพยายามฝึกทักษะมากขึ้นและถูกคองขึ้นเพราะต้อง
การนำทักษะนี้ไปใช้และได้เรียนรูภาษามากขึ้นจากการได้สื่อสารจริง

แอนโทนี พาปาเลีย (Anthony Papalia 1976: 29) เสนอความคิดเห็นว่า ควรให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มย่อยซึ่งทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มและรู้จักรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ และช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างครูและนักเรียนมากกว่าการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งแนวคิดนี้ตรงกับแนวคิดของโทมัส เอ. เดอร์ (Thomas A. Durr 1980: 6) ที่กล่าวว่า การที่จะประสบผลสำเร็จตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนั้นจะต้องจัดห้องเรียนให้ต่างไปจากเดิมที่เป็นการสอนกลุ่มใหญ่ โดยควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การให้นักเรียนทำงานคู่ ทำงานกลุ่ม การออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ในจำนวนกิจกรรมดังกล่าวนี้ การแสดงบทบาทสมมุติ การทำงานเป็นคู่ และการทำงานกลุ่มย่อย จะมีประสิทธิผลมากที่สุด

คาร์อล ฮาร์มาทซ์ (Carol Harmatz 1978: 37-38) กล่าวว่า จุดประสงค์หลักของการเรียนภาษาคือ การสื่อสาร การจะบรรลุ จุดประสงค์นี้ต้องให้นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบของ รหัสใหม่ ๆ และเน้นให้เขาถ่ายโยงรูปแบบเหล่านั้นมาเป็นการแสดงออกของเขาเอง ครูสามารถทำให้ห้องเรียนภาษามีลักษณะของการสื่อสารได้โดยสร้างบรรยากาศที่ให้การให้และรับระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ครูสร้างบรรยากาศนี้ได้โดย

1. จัดกิจกรรมให้หลากหลาย ทำให้ไม่น่าเบื่อหน่าย ทำบทเรียนให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
2. บางครั้งอาจให้นักเรียนเป็นอุปกรณ์ประกอบในการสอน จะทำให้นักเรียนรู้สึกสนิทสนมและเป็นอิสระที่จะมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ครูกล่าวชมเชยและแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างเหมาะสม
3. กระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันเองซึ่งจะทำให้กระบวนการเรียนภาษาเป็นธรรมชาติและควรให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ ใช้ภาษาแม่เมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ

แบร์รี่ ที เทเลอร์ (Barry P. Taylor 1983: 69-87) กล่าวว่า งานวิจัยในปัจจุบันสรุปได้ว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะเรียนรู้ภาษาเมื่อเขาได้ใช้ภาษา ในการสื่อสารที่เป็นจริงและมีความหมาย การจะให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาในการ สื่อสารในห้องเรียน จะต้องมียุทธศาสตร์ 2 อย่างคือ

1. มีสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองในการสื่อสาร
2. มีกิจกรรมที่มุ่งใจให้ผู้เรียนต้องการจะสื่อสาร

ครูเป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้ห้องเรียนมีองค์ประกอบนี้ ซึ่งจะทำได้โดยวิธี การเรียนแบบ "นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน" ซึ่งจะมีลักษณะคือ

1. ครูเป็นผู้ให้ตัวอย่างของภาษา เป้าหมายและคอยให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการคำแนะนำ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งทัศนคติของครูและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาจริง เช่น การแก้ปัญหา การรวบรวมข้อมูล หรือบางครั้งอาจเชิญเจ้าของภาษามาพูดคุยกับนักเรียนในชั้นเรียน งานที่ให้นักเรียนทำนั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องเสร็จสมบูรณ์ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ประสบการณ์ทางภาษาที่ผู้เรียนจะได้รับ

มาร์วา เอ. บาร์เน็ต (Marva A. Barnett 1983: 173-176) ได้เสนอให้ครูใช้ภาษาท่าทางแทนคำพูด โดยครูต้องสร้างสัญญาณที่เป็นมาตรฐานที่ใช้แทนคำพูด เช่น ลดแขนลงหมายถึงการทอสนอง เหยียงแขนขึ้นหมายถึงให้ตามคำถาม ซึ่งสัญญาณเหล่านี้จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่ บาร์บารา เอ็ม แกรนท์ และ โดโรธี แกรนท์ เฮนนิ่ง (Barbara M. Grant and Dorothy Grant Hennings quoted in Marva A Barnett 1983 : 174) ได้กล่าวว่าการ

ใช้สัญญาณที่เป็นมาตรฐานในการแทนคำพูด จะทำให้

1. นักเรียนสนใจในสัญญาณของครูและในเรื่องที่ครูสอน
2. ประหยัดเวลาในการพูดที่อาจมีความกำกวมหรือสับสน

3. ครูใช้ภาษาท่าทางแทนคำพูด ครูจึงพูดน้อยลงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดได้มากขึ้น

คีธ มอริซ (Keith Maurice 1985: 19) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยว่า มีการบอกมาก มีการสอนบ้าง แต่มีการให้นักเรียนเข้ามีส่วนร่วมน้อยมาก ครูจำนวนมากจะควบคุมปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ทำให้นักเรียนมีบทบาทน้อย จึงขาดความกระตือรือร้นและรู้สึกสังเกลใจเมื่อต้องใช้ภาษาจริง ๆ มอริซ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ที่ควรจะเป็นว่า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและริเริ่มจะทำให้ครูจะมีบุคลิกที่ควบคุมนักเรียนน้อยลง ควรให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในลักษณะที่มีความหมาย การฝึกไม่ควรเป็นแบบกลไก (Mechanical) เท่านั้น อาจให้เขาเล่นบทบาทสมมติ การอภิปรายแบบปลายเปิดให้โอกาสผู้เรียนในการพยายามหลาย ๆ ครั้ง ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น จัดกิจกรรมการสอนให้บ่อยลงโดยมอริซได้เสนอข้อคิดเห็นดังนี้ (Keith Maurice 1985: 26)

1. เน้นกิจกรรมที่เน้นเรื่องงาน (Task - base) นักเรียนจะสนใจและตอบสนองโครงการที่ท้าทายและมีความสำคัญ เช่น อาจให้ทำหนังสือพิมพ์ ซึ่งกิจกรรมนี้มุ่งไปที่การกระทำไม่ใช่การฝึก

2. ให้ทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มากขึ้น เพราะจะทำให้เขา "ผลิต" และ "รับ" ภาษาได้มากขึ้น จะช่วยพัฒนาทั้งปัญญาและเจตคติ การทำงานกลุ่มจะทำให้เกิดลักษณะของการสนทนาที่เป็นธรรมชาติมากกว่าการจัดแบบอื่น ๆ กล่าวคือ งานกลุ่มจะทำให้เกิดการสื่อสาร การเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่มีกรอบ

จากข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไป และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นแนวที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบันสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะของปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนก็จะเปลี่ยนจากห้องเรียน

ที่เน้นการบรรยายของครูมาเป็นห้องเรียนที่นักเรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติสัมพันธ์มากที่สุด
พอสรุปปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมได้ดังนี้

1. การพูดของครู ครูจะต้องพูดน้อยลง พูดเมื่อจำเป็น เช่น ทบทวนข้อ
ซักถามของนักเรียน ชมเชยหรือเสริมข้อมูลที่เห็นว่ายังไม่สมบูรณ์ หรือให้ข้อมูลใหม่ที่
เห็นว่ายังไม่สมบูรณ์ หรือให้ข้อมูลใหม่ที่เป็นในการเรียนการสอน
2. การพูดของนักเรียน นักเรียนจะต้องพูดมากขึ้น นอกจากเป็นการทอ
สนองเช่นตอบคำถามของครูแล้ว นักเรียนจะต้องริเริ่มด้วย ซึ่งถ้าครูพูดน้อยลงแล้ว
นักเรียนก็จะมีโอกาสในการพูดมากขึ้น ในการพูดของนักเรียนนี้ อาจเป็นการพูดกับครู
หรือพูดกับนักเรียนด้วยกันก็ได้ ซึ่งแนวการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันจะเน้นให้
นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันเองมากกว่า อาจเป็นการออกมารายงานผลงานหน้าชั้น สนทนา
โต้ตอบ ฯลฯ
3. ความเจียมหรือสับสนจะเกิดขึ้นค่อนข้างมากโดยเกิดเป็นความเจียม
ที่มีวัตถุประสงค์ เพราะในแนวการสอนปัจจุบันนั้น เน้นให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มร่วมกัน
ซึ่งในการทำงานกลุ่มนั้นผู้เรียนต้องใช้เวลาในการปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ซึ่งกันและกัน อาจมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างจะส่งเสียงดัง แต่ก็ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์
มากในการรู้จักร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานและได้แสดงความคิดเห็น ตลอดจนแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกับผู้อื่น
4. ครูและนักเรียนควรรู้ภาษาต่างประเทศให้มากที่สุด เพื่อให้เกิด
ความคุ้นเคยกับภาษา อันจะทำให้นำไปใช้จริงได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น ใ้ภาษาแม่เมื่อ
จำเป็นจริง ๆ เช่น เมื่อเห็นว่าจะทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน สมศรี ทั้งมงคลเลิศ (2520: 40-42) ทำวิจัยเรื่อง "ผลการฝึกตามระบบของแฟลนเคอร์สที่มีต่อกิริยาร่วมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์" โดยให้นักศึกษาฝึกสอนกลุ่มทดลองได้ฝึกวิธีวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า การฝึกตามระบบของแฟลนเคอร์สมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มทดลอง จะใช้เวลามากกว่านักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มควบคุมในการให้นักเรียนพูด ในการใช้อธิบายทางอ้อม นอกจากนี้นักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มทดลองยังมีอัตราส่วนของการใช้อธิบายทางอ้อมกับอธิบายทางตรง อัตราส่วนของการกระตุ้นและควบคุมพฤติกรรม อัตราส่วนการริเริ่มกับการตอบสนองของนักเรียนที่มีค่าสูงกว่านักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มควบคุม

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

ประสงค์ จันทร์ทอง (2519: 27) ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิริยาร่วมทางวาจากับสัมฤทธิ์ผลวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของแฟลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่างอธิบายทางอ้อมต่ออธิบายทางตรงต่างกันทำให้ผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่างอธิบายทางอ้อมกับอธิบายทางตรงในระดับสูง สูงกว่าผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่างอธิบายทางอ้อมกับอธิบายทางตรงในระดับปานกลางและระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้
อัตราส่วนระหว่างอิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรงในระดับปานกลางสูงกว่าผล
สัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่าง
อิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรงในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สุธีรา สุริยวงศ์ (2524: 31) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ
ผลการสอนแบบใช้อิทธิพลทางตรง และแบบอิทธิพลทางอ้อมในวิชาเคมีชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง มหาวิทยาลัยรามคำแหง" โดยผู้วิจัยสอน
วิชาเคมีจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนหนึ่งครูใช้อิทธิพลทางตรง อีกห้องเรียนหนึ่ง
ใช้อิทธิพลทางอ้อม ใช้แบบวิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์สและแบบ
ทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางเคมี 50 ข้อ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาเคมี ผลการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วการสอนแบบใช้อิ
ทธิพลทางอ้อมและการสอนแบบใช้อิทธิพลทางตรง ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาเคมีของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ ถ้าใช้อิทธิพลทาง
อ้อมจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีดีกว่าการใช้อิทธิพลทางตรง

งานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

จิตรรา รอดเชื้อ (2516: 45-47) ทำวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาใน
การสอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้นับรวบรวม
ข้อมูลหีบบรรจุพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาที่คาดว่าจะมีในการเรียน
การสอนภาษาอังกฤษ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสังเกตครู 10 คน
คนละ 5 คาบ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูและนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือใช้ภาษาอังกฤษ
34.29 นาที ใช้ภาษาไทย 11.81 นาที

2. กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเป็นการอธิบายและแปล คือใช้
เวลาถึง 10.17 นาที รองลงมาคือกรเขียนกระดาน 3.21 นาที และการออกคำ
สั่ง 0.86 นาที

3. ครูใช้เวลาสอนไวยากรณ์เป็นส่วนใหญ่ คือ ใช้เวลา 25.19 นาที รองลงมาคือ การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ ศัพท์ และเสียง ตามลำดับ

สุภาพร พรพิบูลย์ (2520: 52-55) ได้ศึกษาเรื่อง "กิริยาร่วมทาง วาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ" ศึกษา นักศึกษาฝึกสอนจำนวน 50 คน โดยใช้แบบ วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่ดัดแปลงจากแบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของ แพลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาฝึกสอนพูดร้อยละ 46.68 เป็นการพูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษร้อยละ 16.51 และ 33.17 ตามลำดับ
2. นักเรียนใช้เวลาพูดร้อยละ 29.03 พูดเป็นภาษาไทยร้อยละ 4.87 เป็นภาษาอังกฤษร้อยละ 24.16
3. นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอนและตอบคำถามของนักศึกษาฝึกสอน ร้อยละ 10.68 และ 7.16 ตามลำดับ
4. ระดับชั้นเรียนทำให้อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการ ใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นนักศึกษาฝึกสอนจะยิ่งใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

สุนทร สาระวรรณ (2521: 62) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบ พฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูงที่ผ่านการเรียนวิชา วิธีสอนภาษาอังกฤษโดยการสอนแบบจตุภาคกับการสอนแบบปกติ" ศึกษาครูกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน โดยใช้เครื่องมือการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเอง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาครูและนักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมมากกว่า นักศึกษาครูและนักเรียนกลุ่มควบคุม ในการพูดภาษาอังกฤษ การถาม-ตอบภาษาอังกฤษ การใช้อุปกรณ์และการมีกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนการสอนภาษา และนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ประสิทธิ์ นรศาสตร์ (2525: 37) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์
พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนคร-
สวรรค์" โดยศึกษาครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 20 คน ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาษา
อังกฤษที่สร้างขึ้นโดยดัดแปลงจากเครื่องมือการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการ
สอนภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยเบิร์ก ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนพฤติกรรม
ใช้ภาษาไทยในการสอนมากที่สุดถึงร้อยละ 48.30 ใช้ภาษาอังกฤษเพียง 15.15
ส่วนนักเรียนใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษร้อยละ 26.52 และ 10.03 ตามลำดับ
โดยใช้การใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนนั้นเป็นการใช้ตามครูถึงร้อยละ 9.01 เป็น
การริเริ่มขึ้นมาเองเพียงร้อยละ 1.02

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน
เวน เฮช พาร์ริช (Wayne H. Parrish 1969: 3024 A) ศึกษา
พบว่า ครูที่ได้รับการฝึกการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมจะแสดงพฤติกรรมทาง
อารมณ์แตกต่างจากครูที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญ โดยครูในกลุ่มทดลองจะมี
พฤติกรรมยอมรับความรู้สึกนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ยกย่องชมเชยและ
กระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าครูในกลุ่มควบคุม

แอนโทนี พาปาเลีย และโจเซฟ แซมโปกนา (Anthony Papalia
and Joseph Zampogna 1972: 421-423) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของ
ครูที่มีผลต่อการเลือกหรือไม่เลือกเรียนภาษาต่างประเทศในระดับสูงของนักเรียน
โดยศึกษานักเรียนที่เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นปีที่ 3 จำนวน 46 คน แบ่งเป็นกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม ครูที่สอนกลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมวิธีการวิเคราะห์
ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาและกระบวนการกลุ่มเพื่อนำมาใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศ
ผลการวิจัยพบว่า เมื่อสิ้นปีการศึกษา นักเรียนในกลุ่มทดลองเลือกเรียนภาษาต่าง
ประเทศเป็นปีที่ 4 ถึงร้อยละ 63 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมเลือกเรียนภาษาต่าง

ประเทศคือเพียงร้อยละ 35 นอกจากนี้นักเรียนในกลุ่มทดลองยังได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบทางภาษาสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม และยังมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนของครูมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมด้วยเช่นกัน

เจอร์รี เดล โจนส์ (Jerry Dale Jones 1978: 2050) ศึกษาผลของการที่ครูเข้าร่วมโปรแกรมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ (Systematic Behaviour Modification Program) ทดปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของครูเหล่านี้ และศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงทางคำวาจาของครูต่อทัศนคติของนักเรียนที่เรียนกับครูเหล่านี้ โดยเลือกครูเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 10 คน และเลือกนักเรียนที่เรียนกับครูแต่ละคนมาคนละ 10 คน ครูในกลุ่มทดลองเข้าร่วมในโปรแกรมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบเป็นเวลา 10 สัปดาห์ รวม 30 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์สและแบบวัดทัศนคติของแฮริส ใช้เครื่องมือทั้งสองนี้วัดพฤติกรรมและทัศนคติก่อนและหลังการทดลอง ผลการศึกษาพบว่า ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาในห้องเรียนที่สอนโดยครูในกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ครูในกลุ่มทดลองจะยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนสนใจและความผูกพันพฤติกรรมโดยทางอ้อม ใช้อิทธิพลทางอ้อมมากกว่ากลุ่มควบคุม แต่ใช้อิทธิพลทางตรงน้อยกว่ากลุ่มควบคุม ในขณะเดียวกัน นักเรียนที่เรียนกับครูในกลุ่มทดลองมีทัศนคติในทางบวกทั้งในด้านพฤติกรรม สถานภาพทางปัญญา และสถานภาพในโรงเรียน ท่าทางที่ปรากฏ (Physical Appearance) ความกังวลใจ ความสุขและความพอใจ มากกว่ากลุ่มควบคุม

โฮเมอร์ เอิร์ล คาร์เตอร์ (Homer Earl Carter 1980: 636) ศึกษาประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในห้องเรียนของครูโดยใช้แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์สมาประยุกต์กับรูปแบบการสอนแบบคลินิก (Teaching Clinic Model) โดยวัดจากทัศนคติของนักเรียนและสเกลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส ศึกษาครูจำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 48 คน ครูในกลุ่มทดลองแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มย่อยที่ 1 ครูได้รับการสอนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ระบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์สเพียง

อย่างเดี่ยว ส่วนกลุ่มย่อยที่ 2 ครูได้รับการสอนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ระบบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์สและเข้าร่วมในรูปแบบการสอนแบบคลินิก เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์สเพื่อวัดปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของครูและนักเรียน และแบบวัดทัศนคติเพื่อวัดทัศนคติของนักเรียนต่อพฤติกรรมของครู ผลการวิจัยพบว่า

1. การที่ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์สเพียงอย่างเดียวและการที่ครูมีส่วนร่วมทั้งการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์ส และรูปแบบการสอนแบบคลินิกด้วย ต่างก็มีผลกับพฤติกรรมในห้องเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญ

2. การที่ครูมีส่วนร่วมทั้งในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์ส และรูปแบบของการสอนแบบคลินิก ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับการที่ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแพลนเคอร์สเพียงอย่างเดียว

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยได้เสนอว่า ห้องเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการแสดงออกของนักเรียน ดังนั้น พฤติกรรมของครูจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของห้องเรียน จะต้องใช้เทคนิคในการช่วยสนับสนุนครูในกระบวนการปรับปรุงนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน

เอ็ดมันด์ เจ. อไมดอน และไมเคิล แกมมาเทโอ (Edmund J.

Amidon and Michael Giamatheo 1967: 186-188 อ้างถึงในประสิทธิ์

นรศาสตร์ 2526: 14) ได้ตรวจสอบเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษาของกลุ่มครูที่สอนก็กับกลุ่มครูที่สอนที่ปานกลาง ซึ่งจำแนกตามมาตรฐานประเมินค่าของครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ใช้วิธีสังเกตของแพลนเคอร์สในการวิเคราะห์พฤติกรรม พบว่ารูปแบบพฤติกรรมของครูที่สอนก็แตกต่างจากครูที่สอนที่ปานกลาง กล่าวคือ ครูที่สอนก็ยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ไว้ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและใช้คำถาม

แบบปลายเปิดมากกว่า สรุปได้ว่าครูที่สอนที่ใช้พฤติกรรมทางอ้อมมากกว่าพฤติกรรมทางตรง

โรเบิร์ต ออกัสท์ รอท (Robert August Roth 1971: 2622A-2623A)
 ทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางวาจาของครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ศึกษาครู 23 คน โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา ของแฟลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีความสามารถในการสอนสูงกับครูที่มีความสามารถในการสอนต่ำ แตกต่างกันในด้านอัตราส่วนของอิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรงและในด้านการวิจารณ์หรือการติเตียน

ธีระชัย ปุณฺณโชติ (Theerachai Puranachoti 1972: 633A)
 ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางวาจา ของครูวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา กับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน" ใช้แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์ส และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์นเรนซ์ ศึกษาครูจำนวน 8 คน และนักเรียนจำนวน 64 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. มีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับอัตราส่วนของอิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลทางตรง ร้อยละของเวลาที่ใช้ในการยอมรับความรู้สึก การชมเชยและให้กำลังใจ การยอมรับความคิดเห็น การถามคำถามและการทูลวิเริ่มของนักเรียน

2. มีสหสัมพันธ์ทางลบระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับร้อยละของเวลาที่ครูใช้ในการบรรยายและการให้แนวทางแก่นักเรียน

โรเบิร์ต ไมเคิล คิทท์เมอร์ (Robert Michael Dithmer 1979 : 6003A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์และทัศนคติของนักเรียน โดยศึกษาจากการเรียนวิชา เรขาคณิต คิทท์เมอร์ ได้ศึกษานักเรียน 3 กลุ่ม ใช้แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์ส กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ไม่อนุญาตให้นักเรียนพูด กลุ่มที่ 2 อัตราการพูดของครูกับนักเรียนเป็น 2:1 และกลุ่มที่ 3 อัตราการพูดของครูกับนักเรียนเป็น 1 : 1 จาก

การศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ของมโนทัศน์เกี่ยวกับเรขาคณิตแบบนามธรรมแตกต่างกัน กล่าวคือกลุ่มที่ 2 และ 3 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่ม 1 อย่างมีนัยสำคัญ
2. ทักษะคิของนักเรียนต่อครูแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่ 2 มีทักษะคิต่อครูต่ำกว่ากลุ่มที่ 1 และ 3 อย่างมีนัยสำคัญ
3. ทักษะคิของนักเรียนต่อวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน กล่าวคือ ยิ่งนักเรียนมีโอกาสได้พูดมาก นักเรียนก็จะยิ่งมีทักษะคิที่ตื้นต่อวิชาคณิตศาสตร์ กล่าวคือกลุ่มที่ 2, 3 มีคะแนนด้านทักษะคิวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่ม 1 อย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มที่ 3 มีคะแนนด้านทักษะคิสูงกว่ากลุ่ม 2 แมว่าจะไม่มีนัยสำคัญก็ตาม

แนนซี แบต เด็ทวิลเลอร์ (Nancy Baird Detwiler 1984: 3627 A)

ได้ศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรมของครูและนักเรียน รูปแบบปฏิสัมพันธ์และการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น ในห้องเรียนวิชาสถิติ ใช้เครื่องมือของเซทเพอร์ ซึ่งคัดแปลงมาจากเครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแพลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า

1. จะมีการเข้าร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้นมากกว่า เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เป็นกรริเริ่มและมีอิสระในการที่ความหลัสดุครที่ครูแนะนำได้มาก
2. ครูที่มีรูปแบบปฏิสัมพันธ์หลากหลาย จะทำให้นักเรียนเข้าร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น
3. การชมเชย การยอมรับ การถามและการลงโทษสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกันสูง ระหว่างรูปแบบของปฏิสัมพันธ์และการเข้าร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้นของนักเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ลัว เนลสัน (Lois N. Nelson 1966: 417-425) ได้ทำวิจัยในช่วง ค.ศ. 1961 - 1962 เพื่อศึกษาว่า การสอนแบบที่ครูใช้อิทธิพลทางอ้อมจะให้ผลดีกว่าการสอนแบบที่ครูใช้อิทธิพลทางตรงหรือไม่ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส ในการสังเกตการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส นักเรียนในชั้นมีอายุเฉลี่ย 6-7 ปี ผู้วิจัยให้ครูคนเดียวกันนั้นสอนนักเรียนในระดับเดียวกันในวิชาศิลปภาษา (Language Arts) โดยครูใช้วิธีสอน 2 วิธี วิธีหนึ่งเป็นวิธีที่ครูใช้อิทธิพลทางอ้อมซึ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อเรื่องที่เรียน ส่วนอีกวิธีหนึ่งครูใช้อิทธิพลทางตรงโดยครูเป็นผู้เลือกหัวข้อเรื่องที่เรียน หลังจากที่ได้ใช้เวลารวบรวมข้อมูลอยู่ประมาณ 10 เดือน ปรากฏว่า การสอนแบบที่ครูใช้อิทธิพลทางอ้อมช่วยให้นักเรียนมีความรู้ทางภาษาโดยเฉพาะด้านคำศัพท์ดีกว่าการสอนแบบที่ครูใช้อิทธิพลทางตรง

อัลเฟรด เอส เฮส วอลล์ และ จี ริชาร์ด ทักเกอร์

(Alfred S. Hayes, Wallace E. Lambert and G. Richard Tucker 1967: 22-44 quoted in Gertrude Moskowitz 1976: 136) ได้ศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการ นโยบาย และพฤติกรรมในห้องเรียนของครูที่สอนภาษาต่างประเทศกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะสำคัญที่ทำให้การสอนประสบผลสำเร็จคือ ความอดทน ลักษณะที่ไม่ขัดแย้งกัน (Agreeable Manner) การให้กำลังใจนักเรียน ไหวพริบในการแก้ไขที่ผิด การป้องกันไม่ให้นักเรียนเขอะเขี้ยวกัน และความสัมพันธ์กลมกลืนกันกับนักเรียน

โรเบิร์ต แอล โพลิตเซอร์ และ หลุยส์ เวส (Robert L.

Politzer and Louis Weiss 1969 quoted in Gertrude Moskowitz 1976: 136) ศึกษาว่าพฤติกรรมการสอนใดที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน โดยศึกษาจากครูที่สอนภาษาฝรั่งเศส จำนวน 17 คน ศึกษาจากวิดีโอแบบ การสอนของครูคนละ 4 ครั้ง ๆ ละ 15 นาที พบว่า นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์สูงใน

ชั้นเรียนที่ครูใช้การฝึกที่ให้คอมสนองได้โดยอิสระ (Free Response Drill)
ใช้วัสดุอุปกรณ์ และมีการฝึกหลากหลาย ครูที่คิดไม่เพียงแต่เสนอเนื้อหา (Material)
แต่จะเสริมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหานั้นด้วย ซึ่งผู้วิจัยทั้งสองได้ตีความว่า ครูที่สอน
ภาษาต่างประเทศต้องมีความยืดหยุ่นและมีนวัตกรรม

เอ็ดวาร์ด ออริน เนียฮูฟ (Edward Orrin Nearhoof 1971:
1400 A) ศึกษาถึงลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียน
การสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด
ครู 14 คน ที่สอนใน 54 ห้องเรียน ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของเจอทรูก
มอสโกวิทซ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ครูใช้เวลาพูดร้อยละ 51.6 และส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย
2. นักเรียนใช้เวลาพูดร้อยละ 33.7 ส่วนใหญ่เป็นการตอบคำถามครูใน

แนวแคบ

3. นักเรียนใช้ภาษาต่างประเทศเพียงร้อยละ 8.44

เจอทรูก มอสโกวิทซ์ (Gertrude Moskowitz 1976: 135-157)
ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนของครูที่สอนภาษาต่างประเทศที่คิดเอนตามความเห็น
ของนักเรียนที่เคยเรียนด้วย โดยศึกษาครูที่สอนภาษาสเปนหรือภาษาฝรั่งเศสที่เอน
11 คน และศึกษาครูที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไปอีก 11 คน แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกัน
ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของมอสโกวิทซ์
ผลการวิจัยพบว่า ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนของครูที่คิดเอนกับครูทั่ว ๆ ไป จะแตก
ต่างกัน กล่าวคือ

1. ครูที่คิดเอนและนักเรียนของเขาใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่าครูทั่ว ๆ
ไป และนักเรียนของเขาเกือบทุกพฤติกรรม
2. ครูที่คิดเอนมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมไม่ช้าว่าจามากกว่าครูทั่ว ๆ ไป
3. ครูที่คิดเอนจะใช้พฤติกรรมทางอ้อม เช่น การชมเชย พูดตลก ถามคำ
ถามส่วนตัว มากกว่าครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ

4. ครูก็เคยจะใช้อิทธิพลทางตรง เช่น การฝึกโดยตรง วิจัยพฤติกรรมของนักเรียนน้อยกว่าครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ

บิลลี เวน แวนนัทธา (Billy Wayne Vannatta 1979: 439-44) ศึกษาว่าการที่ผู้สอน ฝึกการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส จะมีผลต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษระดับวิทยาลัยที่เรียนเรื่องความสอดคล้องของประธานกับกริยาหรือไม่ และศึกษาด้วยว่าทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้เรียนกับผู้สอนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ต่างกัน จะต่างกันหรือไม่ โดยศึกษาจากผู้ช่วยครู 3 คน คนแรกได้ฝึกการวิเคราะห์กับผู้อำนวยการ (FLA training vis-a-vis an expert trainer) คนที่สองฝึกโดยการดูความก้าวหน้าของตนเอง (Self - paced module) และคนที่สามไม่ได้รับการฝึกเลย ประชากรที่เป็นนักเรียนมีจำนวน 123 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ฝึกการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์สโดยการดูความก้าวหน้าของตนเอง จะมีความเชื่อมั่นในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างผู้สังเกตต่ำกว่า ได้คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส (The FLA Achievement Test) น้อยกว่า และมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่ำกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกกับผู้อำนวยการ ผลนี้แสดงว่าการได้ฝึกการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์สกับผู้อำนวยการ ได้ผลดีกว่าการฝึกโดยการดูความก้าวหน้าของตนเอง ส่วนทัศนคติของนักเรียนคือวิชาและเนื้อหา ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในเนื้อหา เรื่องความสอดคล้องของประธานกับกริยาไม่แตกต่างกัน

เสาวลักษณ์ สิวเพ็ชร (Saowalak Suapechra 1980: 150-155) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้ระบบการสังเกตคือโปรแกรมการฝึกครู เพื่อสร้างรูปแบบ (Model) เพื่อสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย โดยใช้ระบบการบันทึกที่เรียกว่าระบบการบันทึกตามช่วงเวลา (The Time-Interval Recording System) ของ ลีโอนา จี ไบยลีย์ โดยแบ่งกลุ่มนักศึกษาคือเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้ศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของแบบวิเคราะห์ที่คัดแปลงจากของมหาวิทยาลัยนอร์เบิร์ก

สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาครูทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาครูในกลุ่มทดลองใช้ข้อดีผลทางอ้อมมากกว่ากลุ่มควบคุม
2. นักศึกษาครูในกลุ่มควบคุมใช้ข้อดีผลทางตรงมากกว่ากลุ่มทดลอง
3. ไม่มีความแตกต่างกันทางด้านบรรยากาศแบบประชาธิปไตยและแบบครูเป็นใหญ่ (The Democratic Class and Authoritarian Class) แต่ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจมากกว่า แต่ไม่มีความแตกต่างในด้านการรู้สึกเบื่อของนักเรียน

4. นักศึกษาครูในกลุ่มทดลองใช้ภาษาอังกฤษมากกว่ากลุ่มควบคุมและในขณะเดียวกันก็ใช้ภาษาไทยน้อยกว่ากลุ่มควบคุมด้วย

นักเรียนในกลุ่มทดลองใช้ภาษาอังกฤษมากกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่มีความแตกต่างในด้านการพูดภาษาไทยของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

ผู้วิจัยได้สรุปว่า จากผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาครูในกลุ่มทดลอง ซึ่งได้เรียนรู้ระบบการบันทึกพฤติกรรมแบบระบบการบันทึกตามช่วงเวลาจะปรับปรุงการสอนของตน จึงกล่าวได้ว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาครูโดยใช้วิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับจะเป็นรูปแบบของการสังเกตในโปรแกรมการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

อับดุลลา ลิบเดห์ (Abdalla Libdeh 1984: 2493 A) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยพื้นฐานจากระบบการสังเกตที่ใช้ในห้องเรียนภาษาที่สองหาความเที่ยงของแนวทางในการสังเกต และใช้แนวทางในการสังเกตนั้นในการอธิบายพฤติกรรมการสอนของผู้เข้าร่วมใน M. A. program ในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 เพื่อจะได้เข้าใจการฝึกสอน (Teaching Practices)

ในการพัฒนาแนวทางการสังเกตได้รวมพฤติกรรม 7 พฤติกรรมเข้ากับระบบการวิเคราะห์ของ Fanselow ซึ่งมีชื่อระบบว่า FOCUS แล้วหาความเที่ยงของแนวทางสังเกตนี้โดยหาจากผู้เคยมีประสบการณ์ในระบบ FOCUS และผู้บันทึกอีก

2 คน ที่ได้รับคำแนะนำอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางนี้ และหาความตรงโดยนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากคณะผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษา แล้วใช้แนวทางนี้มาอธิบายปฏิสัมพันธ์ แล้วไปสังเกต 2 ครั้ง ครั้งแรกก่อนครูเข้าโปรแกรม ครั้งที่สองเมื่อจบภาคเรียนแล้ว

ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการสังเกตนี้มีความเชื่อถือได้ และใช้เวลาเล็กน้อย ไม่ว่าจะโดยผู้เคยมีประสบการณ์ในระบบ FOCUS หรือผู้ได้รับคำแนะนำอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการสังเกตนี้ และพบว่าครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเล็กน้อยเมื่อจบภาคเรียนแรกแล้ว

อาลี ยะฮา อาวิชิ (Ali Yahya Arishi 1985: 90 A) ได้ศึกษาเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภาษาต่างประเทศในซาอุดีอาระเบีย เพื่อพัฒนาการวิเคราะห์พฤติกรรมของครูอย่างมีระบบ บันทึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนโดยใช้การสังเกตจริงและการอัดเทปเสียง วิเคราะห์การสอนของครู 10 คน คนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ใช้ระบบการวิเคราะห์ที่ดัดแปลงมาจากระบบการวิเคราะห์การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของมอสโกวิทซ์ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ครูพูดมากกว่านักเรียน กล่าวคือ ครูพูด 64.94 % นักเรียนพูด 24.05%
2. มีกิจกรรมที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Non-interaction Activities)

สูง คือ 11.05 %

3. ครูจะออกคำสั่งหรือให้แนวทางเสมอไม่ว่าจะเป็นภาษาแม่หรือภาษาอังกฤษ

อังกฤษ

4. ครูไม่พยายามเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตส่วนตัวของนักเรียน
5. ครูแก้ไขและวิจารณ์การตอบสนองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
6. ครูไม่ใช้ความคิดของนักเรียนมากนัก
7. ครูละเลยด้านพัฒนาการ ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และ

ละเลยวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย

8. นักเรียนมีส่วนร่วมค่อนข้างจำกัด มีโอกาสน้อยที่จะได้มีส่วนร่วมอย่าง

จริงจัง

9. การใช้ภาษาต่างประเทศจะมีลักษณะเป็นแบบทั่วโลก
10. นักเรียนใช้ภาษาแม่ทุกครั้งที่ถามหรือริเริ่ม
11. ครูใช้วิธีสอนแบบเดิม ได้แก่ วิธีแบบฟัง-พูด และวิธีแบบไวซากรณ์

และแปล

เอมี ซูย บิก เมย์ (Amy Tsui Bik-may 1985: 16-19) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียน 2 ห้องเรียน ที่มีคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถต่างกัน โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ชื่อ The Seventeen - Category System ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยที่นักเรียนการสอนของทั้งสองห้องเรียน เป็นดังนี้

1. ครูพูดเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ครูพูดร้อยละ 82.95 และนักเรียนพูดร้อยละ 17.05
2. ประมาณสองในสามของการพูดของครูเป็นการริเริ่ม เช่น การบรรยาย การออกคำสั่ง การถามคำถาม การเรียกชื่อ ฯลฯ
3. นักเรียนไม่มีพฤติกรรมการริเริ่ม กล่าวคือไม่มีการถามคำถาม ขอร้องให้ครูอธิบายใหม่ และไม่มีการทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงักโดยนักเรียน

จะเห็นได้ว่าจากการวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการวิจัยในประเทศหรือต่างประเทศ ต่างก็แสดงให้เห็นว่าการให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการสังเกตปฏิสัมพันธ์จะทำให้ครูมีพฤติกรรมในการเรียนการสอนที่ขึ้นกล่าวคือ ครูจะใช้พฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมมากกว่าพฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางตรง ขณะเดียวกันยังมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เรียนกับครูที่ใช้อิทธิพลทางอ้อมจะมีทัศนคติที่ดีกว่าวิชานั้น ๆ ด้วย ดังนั้นการให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับการสังเกตปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนจึงนับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง

สำหรับทางคํานงงานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอนนั้น พบว่า งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลและทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนตลอดจนทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ การที่ครูใช้พฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางอ้อม คือ การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจ การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ และการถามคำถาม มากกว่าการใช้พฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางตรง คือ การบรรยาย การออกคำสั่ง และการตำหนิหรือวิจารณ์นักเรียน นอกจากนี้ครูที่เลือกรับเลือกกว่าเป็นผู้สอนที่จะใช้พฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมมากกว่าครูทั่วไปหรือครูที่สอนไม่คํานัก

ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น จะเห็นว่าในต่างประเทศมีงานวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และศึกษากันอย่างกว้างขวางในด้านตัวแปรต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์และทัศนคติของนักเรียน ตลอดจนผลของการฝึกให้ครูได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน แต่งานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อย

จะเห็นว่าโดยส่วนรวมแล้วมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนอย่างมากมายทั้งในและต่างประเทศ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์ขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทยยิ่งขึ้น